

FOTO: DE VRIES ISOLATIE-TECHNIEK

Vleermuizen in de spouw en je wilt na-isoleren: wat nu?

ONDUIDELIJKHEID OVER eDNA-METHODE BIJ NA-ISOLEREN

Met de eDNA-methode kunnen isolatiebedrijven op een effectieve manier aantonen of vleermuizen in de spouwmuren aanwezig zijn. De methode is op 7 maart 2025 als erkende maatregel opgenomen in de Omgevingsregeling. Toch melden leden van VENIN - Isolerend Nederland dat gemeenten en provincies verschillend reageren op uitkomsten van eDNA.

TEKST FRANK DE GROOT

De eDNA-methode stelt isolatiebedrijven in staat om gedurende het hele jaar op een betrouwbare manier te laten onderzoeken of vleermuizen in spouwmuren aanwezig zijn. Bij de eDNA-methode worden sporen verzameld met een spons of roller rondom openingen die vleermuizen gebruiken om een gebouw binnen te komen. Denk aan huidcellen, haren of uitwerpselen. Het verzamelde materiaal wordt vervolgens in een laboratorium geanalyseerd om te bepalen of er vleermuis-DNA aanwezig is. Na een positieve uitslag mag er op grond van nieuwe inzichten niet meer volgens de landelijke aanpak Natuurvriendelijk Isoleren (NVI) geïsoleerd worden (zie kadertekst).

HOE WERKT HET?

Bij het isoleren van de woning kan een isolatiebedrijf worden ingeschakeld dat gebruik maakt van de eDNA-regeling. Het isolatiebedrijf laat sporen verzamelen van vleermuizen met behulp van een spons of roller. Vervolgens worden de sporen getest in een laboratorium.

- Is de uitslag negatief? Dan kan de woningeigenaar direct doorgaan met isoleren, zonder extra maatregelen te treffen.
- Is de uitslag positief? Meld je bij de provincie. De woningeigenaar moet een omgevingsvergunning aanvragen bij de provincie en moet in de meeste gevallen een ecologisch onderzoek starten.

FOTO: UNITURA

Het isolatiebedrijf laat sporen verzamelen van vleermuizen met behulp van een spons of roller.

FOTO: VENIN - ISOLEREND NEDERLAND

FOTO: VENIN - ISOLEREND NEDERLAND

Rene Bockmeulen: “Bij sommige provincies mag je natuurvriendelijk isoleren toepassen en bij andere niet. Dat geeft onduidelijkheid en onrust bij isolatiebedrijven en consumenten.”

Wat is natuurvriendelijk isoleren?

1. *Natuurvrij maken.* Het isolatiebedrijf geeft vóór de isolatie vogels en vleermuizen de kans om uit een gebouw te vertrekken. Indien die worden aangetroffen, worden er tijdelijk uitvliegkleppen (flapjes) geplaatst. Dieren kunnen er dan wel uit, maar niet meer in. Na een bepaalde periode waarin alle dieren de kans hebben gehad om te vertrekken, worden alle kieren en openingen definitief afgesloten. Het isolatiebedrijf houdt bij het natuurvrij maken rekening met het broedseizoen van vogels en met de winterrust van vleermuizen.
2. *Isoleren + andere verblijfplaats.* Daarna komt het isolatiebedrijf nog een keer langs om de woning te isoleren. Daarbij zorgt het bedrijf voor een alternatieve verblijfplaats. De verblijfplaatsen worden zo veel mogelijk onzichtbaar in de spouw weggewerkt.
3. *Melding.* Om van deze nieuwe werkwijze gebruik te mogen maken, moet het isolatiebedrijf de woning registreren in een speciale applicatie. Alle gemeenten in Nederland hebben toegang tot deze applicatie. Dat hebben ministeries, provincies en gemeenten afgesproken in regels die ze hebben opgesteld voor het natuurvriendelijk isoleren. Ook bij andere (isolatie)werkzaamheden aan daken (van buitenaf en binnenuit), bij buitenmuren, schoorstenen en het plaatsen van zonnepanelen gelden regels om natuurvriendelijk te isoleren.

Meer informatie: www.natuurvriendelijkisoleren.nl.

- De woningeigenaar kan er ook voor kiezen om te wachten totdat de gemeente een soortenmanagementplan (SMP) heeft opgesteld. Op basis van een SMP verkrijgt de gemeente voor de hele gemeente of een deel ervan een omgevingsvergunning van de provincie. Dan is het niet nodig een apart vergunningstraject te doorlopen.

ONDUIDELIJKHEID

We hebben in Nederland een grote isolatie-opgave in de bestaande bouw. “Maar met name de bescherming van vleermuizen en vogels zorgt voor vertraging, uitstel en soms zelfs afstel”, zegt Rene Bockmeulen, voorzitter van VENIN - Isolerend Nederland. “Laat één ding duidelijk zijn: die bescherming is terecht. We hebben in Nederland niet alleen een opgave op het gebied van energie, maar ook op het gebied van biodiversiteit. En die twee hoeven elkaar niet te bijten. Maar in de praktijk doen ze dat nu wel.”

Het probleem zit volgens Rene niet zozeer in de aanwezigheid van beschermde soorten, maar in de manier waarop we ermee omgaan: “Met de eDNA-methode kan binnen één week met hoge nauwkeurigheid worden vastgesteld of er vleermuizen in

de spouwmuur aanwezig zijn. Bij afwezigheid van vleermuizen kan het isolatieproces direct worden gestart. Bij circa 30 procent van de testen is sprake van een positieve uitslag. Het handelingsperspectief is vervolgens sterk afhankelijk van provinciaal beleid. Bij sommige provincies mag je natuurvriendelijk isoleren toepassen en bij andere provincies weer niet. Dat geeft veel onduidelijkheid en onrust bij isolatiebedrijven en consumenten. Waar natuurvriendelijk isoleren niet mag, heb je potentieel te maken met hoge kosten voor ecologisch onderzoek.”

Inmiddels wordt er volgens de voorzitter gewerkt aan een landelijke gedragscode voor natuurvriendelijk isoleren: “De isolatiebedrijven zorgen altijd netjes voor een alternatieve verblijfplaats. Dit kan door middel van een opening naar de woning-scheidende spouw, een inbouwkast of opbouwkast. Praktisch, uitvoerbaar en met respect voor de natuur. Zolang echter elke gemeente en provincie eigen regels en procedures hanteert, blijft onzekerheid de boventoon voeren. En onzekerheid is funest voor tempo. Wat nodig is, is helder, landelijk beleid. Duidelijke kaders, voorspelbare procedures en vertrouwen in een aanpak die werkt. Dan kunnen huiseigenaren keuzes maken en bedrijven leveren.” ■

ISOLEREN MET SOORTENMANAGEMENTPLAN

De gemeente Westerveld (Drenthe) zet een belangrijke stap in het versnellen van de verduurzaming van woningen én het beschermen van kwetsbare diersoorten. Het isoleren en verduurzamen moet makkelijker worden met een soortenmanagementplan (SMP).

Met het SMP maakt de gemeente het makkelijker om woningen en gebouwen te isoleren, onderhouden en verduurzamen zonder schade aan beschermde soorten, zoals vleermuizen, huismussen en zwaluwen. De aanbesteding voor het opstellen van een SMP is succesvol gegund aan Ecogroen B.V.

WAAROM EEN SMP?

Volgens de Omgevingswet zijn verschillende diersoorten die in en rond gebouwen leven beschermd. Bij werkzaamheden aan woningen is daarom vaak ecologisch onderzoek nodig. Dit kost tijd en geld en kan verduurzaming vertragen. Met het SMP neemt de gemeente dit onderzoek grotendeels uit handen. Door gebiedsgericht onderzoek uit te voeren en een vergunning aan te vragen bij de provincie Drenthe, is het voor inwoners straks makkelijker en financieel gunstiger om aan de slag te gaan met isoleren. De vergunning geldt voor meerdere jaren en zorgt voor duidelijke regels voor natuurvriendelijk werken.

PLANNING EN VERVOLG

Het opstellen van een SMP kost tijd, omdat er onderzoek in verschillende seizoenen moet worden uitgevoerd. De gemeente verwacht dat het SMP eind 2027 gereed is en dat dan de vergunning kan worden aangevraagd bij de provincie Drenthe.

REACTIE VENIN

Wat vindt VENIN - Isolerend Nederland van deze ontwikkeling? Rene Bockmeulen, voorzitter van de branchevereniging van erkende isolatiebedrijven in Nederland, reageert: “Ook in het geval van een SMP zijn er meer nationale kaders nodig. Op dit moment doet elke gemeente dit volgens eigen kaders en dit zorgt dan weer voor allemaal verschillende type SMP's. Die worden ook nog eens verschillend behandeld of worden op basis van verschillende kaders opgebouwd. Hier is landelijk ook zeker aandacht voor nodig!”